

Pedagojik Formasyon Eğitimi Alan Matematik Bölümü Mezunu Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersi Hakkındaki Görüşleri

Views of Teacher Candidates with Pedagogical Formation in Department of Mathematics on Teaching Practice Course

Abdullah Çağrı Biber^a, Abdulkadir Tuna^a *

^aKastamonu Üniversitesi, Ankara, Türkiye

Öz

Bu çalışmada, pedagojik formasyon eğitimi alan matematik bölümü mezunu öğretmen adaylarının program içinde yer alan “Öğretmenlik Uygulaması” dersine yönelik görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması deseni uygulanarak yürütülen bu çalışma, 2013-2014 eğitim öğretim yılında pedagojik formasyon programında öğrenim gören 13 öğretmen adayıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda katılımcıların pedagojik formasyon eğitimi kapsamındaki “Öğretmenlik Uygulaması” dersine yönelik düşüncelerinin olumlu yönde olduğu sonucuna varılmıştır. Ancak katılımcıların büyük bölümü dersin eksik yönlerinin olduğunu vurgulayarak daha da verimli hale getirilebileceğini belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Matematik öğretmen adayları, öğretmenlik uygulaması, pedagojik formasyon.

Abstract

In this study, it is aimed to investigate the views of the teacher candidates about the lesson “Teaching Practice” taking place in the programme of Mathematics Department graduates who have taken pedagogic formation training. In this study which was carried out by implementing “Case study pattern” that is one of the methods of qualitative researches, it was aimed to reach 13 teacher candidates in the related programme who are being educated under 2013-2014 academic year. As the result of the research, it was concluded that the views of the participants are positive on “Teaching Practice” lesson which is within the pedagogic formation training. However, the majority of the participants have stated that the lesson might be more effective by emphasizing that there are still some deficiencies.

Keywords: Prospective mathematics teachers, teaching application, pedagogic formation training.

© 2015 Başkent University Press, Başkent University Journal of Education. All rights reserved.

*ADDRESS FOR CORRESPONDENCE: Abdulkadir Tuna, Department of Primary Education, Faculty of Education, Kastamonu University, Kastamonu, Turkey, E-mail address: atuna@kastamonu.edu.tr / Tel: +90366 214 23 12

^a Abdullah Çağrı Biber, Department of Primary Education, Faculty of Education, Kastamonu University, Kastamonu, Turkey, E-mail address: acbiber@kastamonu.edu.tr / Tel: +90366 214 23 12

1. Giriş

Bir ülkenin gelişmesinde ve çağdaşlaşmasında gerekli olan en önemli unsur insandır. İnsanların diğer insanları belli bir maksatla kültürleştirmelerine ya da kasıtlı kültürlenme sürecine “eğitim” denilmektedir. Aynı zamanda eğitim bireyin yaşantısında kasıtlı olarak istendik yönde davranışlar meydana getirme süreci olarak tanımlanmaktadır (Ertürk, 1997). Şişman (2007) eğitim sisteminin en önemli ögesinin öğretmen olduğunu belirtmiştir. Öğretmen, eğitimin kalitesinin en belirleyici ögesi olduğundan, öğretmen yetiştirme önemle üzerinde durulması gereken bir meseledir (Gök ve Okçabol, 1998). Türkiye’de öğretmen yetiştirme konusu, 16 Mart 1848’de Darülmualimin (Erkek öğretmen okulu) adıyla İstanbul’da kurulan öğretmen okulu temel alındığında, 160 yıllık bir tarihsel gelişime sahiptir (Akyüz, 2005). Günümüzde bu görevi Eğitim Fakülteleri üstlenmiş olup ortaöğretimin yaygınlaşması ve öğretmen ihtiyacının ortaya çıkması ile Fen-Edebiyat fakülteleri de öğretmen yetiştirmeye yönelmiş, temel bilimler alanında bilimsel araştırmalar yapmak, bu alanlarda bilim adamı yetiştirme gibi işlevlerinin arasına öğretmen yetiştirmeyi de eklemiştir.

Fen-Edebiyat fakülteleri öğrencilerine pedagojik formasyon eğitimi, mezunlarına ise pedagojik formasyon içeren tezsiz yüksek lisans programı ile tanınan bu hakla ilgili olarak YÖK tarafından 2010 tarihinde bazı değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliklere göre; tezsiz yüksek lisans programlarına son verilerek hem öğrenim gören fen-edebiyat öğrencileri, hem de mezunları için pedagojik formasyon programlarının açılması ve ilgili kişilerin formasyon alabilmesi için öğrencilerin ağırlıklı not ortalamasının 4.0 üzerinden en az 2.5 olması gerekmektedir (YÖK, 2010).

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği ile ilgili gözlem yapmaları ve okullarda uygulama yaparak kavramsal bilgilerini uygulama ile bütünleştirebilmeleri ve öğretmenlik becerilerini geliştirebilmeleri açısından “öğretmenlik uygulaması” dersi adaylar için oldukça önemli bir fırsat olarak görülmektedir. (Özkan, Albayrak ve Berber, 2005; Wong & Tsui, 2007; Giebelhaus ve Bowman, 2002; Bell ve Robinson, 2004; Merland, 2001) Bu imkan pedagojik formasyon sertifika programına katılanlara öğretmenlik uygulaması dersi ile tanınmıştır (MEB, 2014a). Bu dersin amacı; öğretmen adaylarının, bir uygulama öğretmeninin desteğini alarak okulu, öğrencileri ve öğretmenlik mesleğini daha yakından tanıması olarak belirtilmiştir. Bu dersin öğretmenlik mesleğini tanıtma amacı, bir öğrencinin okul yaşantısının, bir öğretmenin okul yaşantısının, öğrenci aileleri ile yapılan işbirliğinin, bir okulun altyapı sorunlarının nasıl ve ne durumda olduğu deneyimlerini yaşatarak gerçekleştirilmiş olacaktır. Ayrıca öğretmenlik uygulamaları, ders yönetimi ve sınıf kontrolü, öğrenci çalışmalarının değerlendirilmesi becerilerinin kazandırılması açısından önem taşımaktadır (MEB, 2014b). Bu uygulamalar sonucunda öğretmen adayları alan kültürü, genel kültür ve öğretmenlik formasyonları derslerinde kazandıkları bilgi, beceri, tutum, değer ve alışkanlıkları mesleki ortamda etkili verimli ve güvenli olarak kullanabilecektir (Alkan ve Hacıoğlu, 1995). Okul uygulamaları hizmet öncesi öğretmen eğitiminin en önemli kısmını oluşturmaktadır. Çünkü öğretmen adaylarının fakültede edindikleri bilgilerin, mesleki ortamda verimli ve güvenli olarak kullanabilmeleri ancak hizmet öncesinde yeterli uygulama imkanı bulmaları ile mümkündür (Harmandar ve ark., 2000).

Öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimindeki ders içeriklerini nasıl şekillendireceklerine dair iki farklı yaklaşımdan söz edilebilir. Bunlardan birincisi teori-pratik yaklaşım (geleneksel yaklaşım), diğeri ise pratik-teori yaklaşımdır (Azar, 2003; Hammond, 2006; Sarıtaş, 2007). Teori-Pratik ve Pratik–Teori yaklaşımlarına göre; öğretmen adayları gerçek sınıf ortamında ihtiyaç duydukları bilgi ve beceri ile karşı karşıya getirilmedikçe verilen teorik bilgiler kendileri için bir anlam ifade etmemektedir (Azar, 2003; Yiğit ve Alev, 2007). Teori-pratik yaklaşımı, öğretmenlerin hizmet öncesi almış oldukları eğitimin teoriye dayalı olması ve alınan bu teorik bilgilerin gerçek sınıf ortamında öğretme faaliyetleri ile pek fazla ilişkilendirilmeden verilmesi olarak nitelendirilmektedir (Sarıtaş, 2007). Pratik-teori yaklaşımında ise, teorik bilgiden ziyade sınıf içi uygulamaları içeren çalışmalara daha çok zaman ayrılması gerekliliği vurgulanır (Yiğit ve Alev, 2007). Bu yaklaşıma göre teorik eğitimciler verdikleri bilgilerin pratikteki gerekliliğini derslerde hissettirirler. Dolayısıyla, öğretmen adayının sınıf ortamında ihtiyaç duyduğu bilgi ve beceriyi ancak deneyimle öğrenebileceği yargısı ortaya çıkmaktadır (Azar, 2003).

İlgili literatüre bakıldığında; pedagojik formasyon programları ile ilgili ağırlıklı olarak katılımcıların öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının incelendiği görülmektedir (Kartal ve Afacan, 2012; Özben, 2010; Görgen, Çokçalışkan ve Korkut, 2012). Senemoğlu (1989); Pedagojik formasyon programlarının yararlı yönlerinin olduğunu, ancak işlevsiz bulunan ve eleştirildiği yönlerinin de azımsanmayacak kadar çok olduğunu ifade etmiştir. Bir diğer çalışmada ise, araştırmaya katılan adayların büyük çoğunluğunun programın gerekliliğine inanmasının yanı sıra bazı öğrencilerin uygulamalarda yaşanan aksaklıklar ve alan eğitimi öğretim üyelerinin yaklaşımlarından dolayı

bekledikleri yararı tam olarak sağlayamadıkları görüşüne sahip oldukları belirtilmiştir (Topsakal ve Memduhoğlu, 2008). Aynı şekilde başka bir çalışmada, öğretmen adaylarının katıldıkları pedagojik formasyon programından orta düzeyde memnun oldukları, öğrencilerin programın gerekliliğine inandıkları fakat katılımcıların büyük çoğunluğunun derslerin içeriğinde gereksiz konuların olduğunu düşündükleri, derslerin verimli geçtiğini düşünenlerin çok az sayıda olduğu sonucu ortaya çıkmıştır (Çelebi, 2008). Dursun ve Kuzu (2008) çalışmalarında 10 aday ve 3 uygulama öğretim elemanından görüşme yoluyla veri toplamıştır. Adayların karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri; öğretim elemanları ile öğretmenlerin, adaylara yeterince danışmanlık yapamadığı, okul ve öğretmen seçiminin sağlıklı olmadığı, öğretim elemanlarının gerek öğretmen gerekse adaylarla sağlıklı iletişim kuramadığı, değerlendirmenin sağlıklı yapılmadığı, adayların uygulamayı gereğince yapmadığı, okullardaki eğitim programı ve teknolojilerin güncel olmadığı, öğretmenlere fazla sayıda öğrenci gönderildiği yönündedir. Güllük (2009) çalışmasında odak grup görüşmesi ile üç aday ve bir uygulama öğretmenin görüşlerini almıştır. Adaylar, uygulamalarla ilgili verimli dönüt alamamaktan ve alan eğitimi derslerinde öğrendiklerini uygulamada kullanamamaktan şikâyet etmiştir. Öğretmen ise adayların derslere gereken hassasiyeti göstermesinin, fakülte tarafından sürecin kontrol edilmesinin önemine ve her öğretmenin uygulama öğretmeni olarak değerlendirilmemesinin gerekliliğine dikkat çekmiştir. Akbaşlı (2010), öğretmenlerin meslekte alan bilgisi, genel kültür ve pedagojik formasyon bilgisi yeterliliği bakımından bilgi anlamında yeterli ancak uygulamada eksik yanlarının olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Yapılan bu çalışmalardan elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde; pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının programı gerekli buldukları fakat programda dersler ve uygulamaları açısından bazı güçlüklerle karşılaştıkları görülmüştür. Bu durum, pedagojik formasyon sertifika programı kapsamında “Öğretmenlik Uygulaması” dersinin etkililiği üzerinde düşünülmesine yol açmış ve bu konuda detaylı araştırmaların yapılması gerektiğini göstermiştir. Bu bilgiler ışığında; bu çalışmanın amacı pedagojik formasyon eğitimi alan matematik bölümü öğretmen adaylarının “Öğretmenlik Uygulaması” dersine yönelik görüşlerini incelemek olarak belirlenmiştir. Bu çalışma ile “Öğretmenlik Uygulaması” dersinin daha etkili bir biçimde yürütülebilmesi ve gelecekte gerek pedagojik formasyon programının gerekse program kapsamındaki bu dersin yeniden yapılandırılması sürecinde araştırmacılara ve politika yapıcılara bir ışık tutmak amaçlanmaktadır.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması (case study) deseni kullanılmıştır. Durum çalışması literatürde bir ya da daha fazla olayın, ortamın, programın, sosyal grubun ya da diğer birbirine bağlı sistemlerin derinlemesine incelendiği yöntem olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk, 2014). Bu yöntem özellikle bireysel yürütülen çalışmalar için çok uygundur (Çepni, 2001).

Araştırmanın katılımcıları basit seçkisiz örnekleme tekniği yöntemiyle belirlenmiştir. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılmıştır. Araştırma verileri içerik analizi tekniğine uygun olarak analiz edilmiş ve elde edilen nitel veriler sayısallaştırılarak frekans ve yüzdelikleri belirlenmiştir. Araştırma, örneklemden elde edilen bulgularla sınırlıdır.

2.2. Evren - Örneklem

Araştırmanın evrenini 2013-2014 eğitim öğretim yılında Kastamonu Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde verilen pedagojik formasyon programında öğrenim gören yaklaşık 30 matematik öğretmen adayı oluşturmaktadır. Örneklem grubunu ise aynı fakültede pedagojik formasyon programına katılan 13 matematik öğretmen adayı oluşturmaktadır, katılımcılar basit seçkisiz örnekleme tekniği kullanarak belirlenmiştir.

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmada görüşme formunun hazırlanmasının ilk aşamasında araştırmanın cevaplamaya çalıştığı sorular açık ve kesin bir şekilde belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın yapılacağı hedef kitle göz önünde bulundurularak sonraki aşamada ilgili alan yazın ile araştırma soruları arasında etkili bir etkileşim kurulmaya

çalışılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Açık uçlu sorulara doğru, yanlış ya da standart cevap verme riski olmadığından hazırlanan soruların açık uçlu olması tercih edilmiştir.

Soru formunun hazırlanmasının son aşamasında ise soruların mantıklı bir biçimde düzenlenmesi sağlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda hazırlanan soruların anlaşılabilirliği ve araştırma amacına uygunluğu açısından uzman görüşüne başvurulmuş ve önerileri dikkate alınmıştır.

Araştırmanın etik kurallar dâhilinde yürütülebilmesini sağlamak ve katılımcıların güvenliğini kazanmak için görüşmeye başlamadan önce katılımcılar bilgilendirilmiş ve onayları (informed consent) alınmıştır (Groenewald, 2004; Kvale 1996). Bu amaçla uygulama öncesinde katılımcılara araştırmanın amacının, Fen edebiyat fakültesi matematik bölüm mezunu olan pedagojik formasyon programı öğrencilerinin pedagojik formasyon eğitimi sürecinde almış oldukları öğretmenlik uygulaması dersine yönelik düşüncelerinin belirlenmesi olduğu sözlü olarak ifade edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu 13 öğretmen adayına uygulanmıştır. Katılımcıların görüşleri ile 13 sayfa veri elde edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinin üstünlük sağlayan yönü katılımcıların düşüncelerini istedikleri gibi yazıya dökülebilmeleridir. Öğretmen adaylarından düşüncelerini herhangi bir kaygı yaşamadan yazabilmelerini sağlamak amacıyla formlara sadece yaş, cinsiyet, mezun olduğu üniversiteyi yazmaları istenmiştir. Tablo 1’de katılımcıların demografik özellikleri verilmiştir.

Tablo 1

Katılımcıların Demografik Özellikleri

Kodu	Cinsiyet	Mezun Olalı Kaç Yıl Geçti	Mezun Olduğu Üniversite	Öğretmenlik Deneyimi
A1	Kadın	1-3	Manisa Celal Bayar	Yok
A2	Kadın	1-3	Uşak	Yok
A3	Kadın	1-3	Selçuk	Yok
A4	Kadın	1-3	Kocaeli	Yok
A5	Erkek	1-3	Pamukkale	Var
A6	Kadın	1-3	Okan	Yok
A7	Kadın	4-6	Sakarya	Var
A8	Kadın	4-6	Niğde	Yok
A9	Erkek	4-6	Selçuk	Var
A10	Erkek	7 ve üzeri	Niğde	Yok
A11	Erkek	7 ve üzeri	Karadeniz Teknik	Var
A12	Erkek	7 ve üzeri	Dumlupınar	Var
A13	Kadın	7 ve üzeri	Ortadoğu Teknik	Yok

Katılımcılara ait demografik özellikler incelendiğinde 8 kadın ve 5 erkek öğretmen adayının olduğu, adayların 11 farklı üniversiteden mezun oldukları ve sadece dördünün öğretmenlik tecrübesinin olduğu (A7, A9, A11, A12) görülmektedir.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen verilerin analizinde nitel veri analizi yöntemlerinden içerik analizi kullanılmıştır. Adayların açık uçlu sorulara verdikleri cevaplar çalışmanın güvenilirliğini arttırmak için eğitim doktora sahip 3 uzman tarafından kendi aralarında kategorilere ve alt kategorilere ayrılmıştır. Belirlenen kategoriler sürekli birbiriyle karşılaştırılarak ortak kategoriler tespit edilmiştir (Creswell, 1998). Ortaya çıkan kategoriler için araştırmacıların kodlama tutarlılığına bakılmıştır (Türnüklü, 2000). Bu çalışmada bu amaçla Yeşildere ve Türnüklü (2007)’nin Türnüklü (2000)’den aktardığı uyuşum yüzdesi formülü kullanılmıştır. Uyuşum yüzdesi için $P = (N_{ax} \times 100) / (N_a + N_d)$ (P: uyuşum yüzdesi, N_a: uyuşum miktarı, N_d: uyuşmazlık miktarı) eşitliği kullanılmıştır. Bu çalışmada yer alan tüm sorular için uyuşum yüzdesi %75 - %85 aralığında bulunmuştur. Bu değerler araştırmanın güvenilir olarak kabul edilebileceğini göstermektedir. Ulaşılan sonuç kategorileri için ifade edilme sıklığı (frekans) ve ifade edilme yüzdeleri hesaplanmıştır.

3. Bulgular

Fen edebiyat fakültesi matematik bölüm mezunu pedagojik formasyon programı öğrencilerinin pedagojik formasyon eğitimi sürecinde almış oldukları öğretmenlik uygulaması dersine yönelik düşüncelerinin belirlenmesi için öğretmen adaylarından yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığı ile görüşler alınmıştır. Öğretmen adaylarının görüşleri tablolar halinde özetlenmiştir.

Tablo 2

1. soruya verilen cevapların analizi

Pedagojik Formasyon Eğitimi sizin için önemi nedir?	Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Yeterlilik Kazanmam İçin Önemli	Öğretmen Olabilmem İçin Önemli
	A1, A2, A3, A8, A13 (f=5, %38)	A4, A5, A6, A7, A9, A10, A11, A12 (f=8, %62)

Yarı yapılandırılmış görüşme formunun birinci sorusu olan “Pedagojik Formasyon Eğitimi sizin için önemi nedir?” sorusunu öğretmen adayları çoğunlukla (f=8) “*Öğretmen olabilmem için önemli*” şeklinde yanıtlarken, 5 öğretmen adayı ise “*Öğretmenlik mesleğine yönelik yeterlilik kazanmam için önemli*” şeklinde cevap vermiştir. Pedagojik formasyon eğitimi sadece öğretmen olmak için gerekli bulan 8 adaydan 5’inin daha önce profesyonel anlamda öğretmenlik tecrübesinin olması dikkat çekicidir. Bu konuya yönelik öğretmen adaylarından bazılarının görüşleri şöyledir:

“*MEB’de öğretmen olarak atanabilmek için gerekli olduğundan...*” (A4)

“*İş imkânı açısından geleceğimi etkiliyor. Benim için çok önemli.(...)*” (A6)

“*Formasyon eğitimi Milli Eğitim’de öğretmen olabilmek için gerekli olduğundan benim için önemlidir.*”(A7)

“*Pedagojik formasyon eğitimi benim için öğretmenlik mesleğini en iyi şekilde öğreneceğimin garantisi gibiydi. Fakat sistemin sıkıştırılmış program şeklinde vermesi nedeniyle sadece bizler üzerinden para elde etme anlamına gelmekte. Bu nedenle bu sistem içinde bir önemi yok.*”(A3)

Tablo 3

2. soruya verilen cevapların analizi

“Öğretmenlik Uygulaması” dersinin öğretmenlik mesleğine yönelik olarak ne gibi katkıları olduğunu düşünüyorsunuz? Ders beklentilerinizi karşıladı mı?	Okul ortamında ders anlatmanın nasıl bir duygu olduğunu anlamamı sağladı.	Sınıf yönetimi konusunda uygulamanın nasıl olduğunu görmemi sağladı	Bu ders bana katkı sağlamadı
	A2, A7, A9, A11, A13 (f=5, %38)	A3, A4, A6, A8, A10, A12 (f=6, %47)	A1, A5 (f=2, %15)

Öğretmen adayları ikinci soruya ağırlıklı olarak “*Sınıf yönetimi konusunda uygulamanın nasıl olduğunu görmemi sağladı.*” (f=6) ve “*Okul ortamında ders anlatmanın nasıl bir duygu olduğunu anlamamı sağladı.*” (f=5) şeklinde cevap vermişlerdir. Bunun yanında 2 öğretmen adayı bu dersin kendilerine herhangi bir katkı sağlamadığını beyan etmişlerdir. Profesyonel öğretmenlik tecrübesi olan 5 adaydan sadece biri (A5) dersin kendisine katkı sağlamadığını söylemiştir. Öğretmen adaylarından soruya vermiş oldukları cevaplardan bazıları şu şekildedir:

“*Beklentilerimi kısmen karşıladı. Bir sınıf ortamında bulunmak, öğrencileri tanımak, birazda mesleği tanımak bu kadar.*”(A3)

“*Heyecanımı yenmek için ve ne yapacağım konusunda fikrim olması için güzel bir deneyim oldu. Yeterli değil aslında daha içerikli de olabilir.*”(A6)

“*Beklentilerimi büyük kısmıyla karşıladı. Öncelikle heyecanımı azaltmamı ve o deneyimi yaşayıp mesleğe daha çok bağlanmamı sağladı.*”(A8)

Tablo 4

3. soruya verilen cevapların analizi

Pedagojik Formasyon	Yeterli Buluyorum	Yeterli Bulmuyorum
Eğitiminde almış olduğunuz Öğretmenlik Uygulaması dersinin süre açısından yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?	A2, A4, A5, A7, A9, A10 (f=6, %47)	A1, A3, A6, A8, A11, A12, A13 (f=7, %53)

Bu soruya ilişkin öğretmen adaylarının verdikleri cevaplar incelendiğinde, Öğretmenlik Uygulaması dersinin içerik ve süre açısından yeterli olduğunu düşünenlerle (f=6) yeterli olmadığını söyleyenlerin (f=7) hemen hemen eşit sayıda oldukları görülmektedir. Öğretmenlik tecrübesi bulunan adayların farklı görüşlerde oldukları görülmektedir. Öğretmen adaylarının soruya vermiş oldukları cevaplardan bazıları şu şekildedir:

“Kısa süreli ve içerik olarak zayıf buluyorum. Tabi bu kadar kısa bir sürede bu kazanım gerçekleşir mi?”(A1)

“Süre açısından yeterli değil.”(A12)

Tablo 5

4. soruya verilen cevapların analizi

“Öğretmenlik Uygulaması” dersinde karşılaştığınız zorluklar nelerdir?	Zorlukla Karşılaşmadım	İdare ve Kadrolu Öğretmenlerle İlgili Zorlukla Karşılaştım	Öğrencilerle İletişimde Zorlandım	Staj Dosyalarını Yazarken Zorlandım
	A1, A4, A6, A10, A11, A13 (f=6, %47)	A2, A5, A12 (f=3, %23)	A3, A8, A9 (f=3, %23)	A7 (f=1, %7)

Öğretmen adaylarının büyük bölümü (f=6) “Öğretmenlik Uygulaması” dersinde herhangi bir zorlukla karşılaşmadıklarını ifade etmişlerdir. Ancak okul yönetimi, kadrolu öğretmenler ve öğrencilerle sorun yaşadıklarını söyleyen toplam 6 öğretmen adayı bulunmaktadır. Öğretmenlik tecrübesine sahip 5 öğretmen adayından sadece bir tanesi (A11) herhangi bir zorlukla karşılaşmadığını beyan etmiştir. Öğretmen adaylarının soruya vermiş oldukları cevaplardan bazıları şu şekildedir:

“Pek bir zorluk yaşadığım söylenemez.”(A1)

“Okul Müdür ve Staj Hocalarının anlayışlı olması herhangi bir zorlukla karşılaşmamıza sebep oldu.”(A4)

“Okul Müdürü ile zorlukla karşılaştım. Bize öğretmen adayı gözüyle bakılmalı.”(A5)

Tablo 6

5. soruya verilen cevapların analizi

“Öğretmenlik Uygulaması” dersinde devamlılık durumunuz nedir?	Bütün Uygulama Dersine Katıldım	Derslerin Çoğuna Katılmadım
	A1, A2, A3, A4, A6, A7, A8, A9, A10, A11, A12, A13 (f=12, %85)	A5 (f=1, %7,5)

Öğretmen adaylarının büyük bölümü (f=12) bütün derslere katıldıklarını ifade etmişlerdir. Sadece bir öğretmen adayı (A5-adayın profesyonel öğretmenlik tecrübesi var) derslerin çoğuna katılmadığını beyan etmiştir. Öğretmen adaylarının soruya vermiş oldukları cevaplardan bazıları şu şekildedir:

“Bütün derslere katıldım.”(A2)

“Devamsızlığım yok evet katılıyorum.”(A3)

“Şahsen devamlılığım yarı yarıya yoktur.”(A5)

Tablo 7

6. soruya verilen cevapların analizi

“Öğretmenlik Uygulaması” kapsamında gittiğiniz okulda sizinle ilgilenen, dersle ilgili motive eden öğretmen var mıdır?	Dersine Girdiğim Hocam Benimle İlgiliydi A1, A2, A3, A4, A5, A6, A7, A8, A9, A10, A11, A12, A13 (f=13, %100)
--	--

Öğretmen adaylarının hepsi altıncı soruda derslerine girdikleri hocalarının kendileriyle ilgilendiklerini ifade etmişlerdir. Öğretmen adaylarının soruya vermiş oldukları cevaplardan bazıları şu şekildedir:

“Kendi staj hocam gerekli ilgiyi gösterdi. Ancak diğer alan dışı hocalarımdan bu ilgiyi göremedim.”(A13)

“Benim bu dersimle bizzat ilgilenen bir uygulama öğretmenim vardı.”(A10)

Tablo 8

7. soruya verilen cevapların analizi

	Evet.	Hayır.
“Öğretmenlik Uygulaması” dersinde not alıp, rapor tutuyor musunuz?	A1, A2, A3, A4, A6, A8, A10, A11, A12, A13 (f=10, %77)	A5, A7, A9 (f=3, %23)

Öğretmen adaylarının çoğu görüşme formundaki yedinci soruda öğretmenlik uygulaması dersinin uygulamaları esnasında not alıp, rapor tuttuklarını ifade etmişlerdir (f=10). Öğretmenlik tecrübesi bulunan 5 adaydan üçü (A5, A7, A9) derslerde not almadıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmen adaylarının soruya vermiş oldukları cevaplardan bazıları şu şekildedir:

“Evet. Not tuttum ve staj öğretmenime verdim. Benim için çok faydalı olduğunu düşünüyorum.”(A1)

“Her hafta üniversitedeki hocamla hazırladığım raporları gördüm.”(A3)

“Hayır. Üniversitedeki hocamın yüzünü bile görmedim. Odasına gittiğimizde hocamızı bile bulamadık.”(A5)

Tablo 9

8. soruya verilen cevapların analizi

Pedagojik Formasyon Eğitiminin öğretmenlik ruhunun kazandırılmasında etkili olduğunu düşünüyor musunuz?	Etkili Olduğunu Düşünüyorum	Kısmen Etkili Olduğunu Düşünüyorum	Etkili Olduğunu Düşünmüyorum
	A2, A4, A8, A9, A10, A13 (f=6, %47)	A1, A6 (f=2, %15)	A3, A5, A7, A11, A12 (f=5, %38)

Öğretmen adaylarının çoğu görüşme formundaki sekizinci soruda pedagojik formasyon eğitiminin öğretmenlik ruhunun kazandırılmasında etkili olduğunu ifade etmiştir. (f=6). Ancak etkili olmadığını savunan öğretmen sayısı (f=5) ve bunlardan dördünün (A5, A7, A11, A12) profesyonel öğretmenlik tecrübesinin olması dikkat çekicidir. Öğretmen adaylarının soruya vermiş oldukları cevaplardan bazıları şu şekildedir:

“Evet öğretmenlik duygusunu yaşadım güzel bir duygu.”(A2)

“Kesinlikle düşünüyorum. Önceden bu mesleğe uzaktan bakarken şimdi içinde olarak motive olmamı sağladı ve öğretmenlik mesleğine yaklaştırdı.”(A8)

“Çok az miktarda yararlı olduğunu düşünüyorum. Kısa sürede gerçekleşmiş olması biz öğretmen adaylarının pek yararına olmamıştır.”(A1)

Tablo 10

9. soruya verilen cevapların analizi

“Öğretmenlik Uygulaması” dersinin öğretmenlik mesleğinde karşılaşacağınız zorlukları aşmanıza yardımcı olacağını düşünüyor musunuz?	Yardımcı Olacağını Düşünüyorum	Kısmen Yardımcı Olacağını Düşünüyorum	Yardımcı Olacağını Düşünmüyorum
	A2, A4, A8, A10 (f=4, %30)	A6, A12, A13 (f=3, %23)	A1, A3, A5, A7, A9, A11 (f=6, %47)

Öğretmen adaylarının çoğu görüşme formundaki dokuzuncu soruya “*Pedagojik Formasyon Eğitiminde almış olduğum Öğretmenlik Uygulaması dersinin öğretmenlik mesleğinde karşılaşacağım zorlukları aşmama yardımcı olacağını düşünmüyorum*” şeklinde olumsuz cevap vermişlerdir (f=6). Bu soruya daha önce öğretmenlik yapmış 5 adaydan dördünün olumsuz cevap vermesi, diğerinin ise “kısmen” şeklinde cevap vermesi dikkat çekicidir. Öğretmen adaylarının soruya vermiş oldukları cevaplardan bazıları şu şekildedir:

“*Düşünmüyorum tabi ki de. Pek yararlı bir program olmadığını düşünüyorum. Zaman kısıtlı ve geçirtilmiş bir program olduğundan pek yararlı bulmadım. Öğretmen olduktan sonra yaşayarak tecrübe kazanılacağını düşünüyorum.*”(A1)

“*Burada almış olduğumuz dersler, öğretmenlikte teknik olarak kullanabileceğimiz ilkeleri, teknikleri öğrendik. İleride bu yöntemleri uygulamayı faydalı olacağını düşünüyorum.*”(A2)

4. Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada Fen Edebiyat Fakültesi Matematik Bölümü Mezunu Pedagojik Formasyon Programında öğrenim gören öğretmen adaylarının pedagojik formasyon eğitimi sürecinde almış oldukları “Öğretmenlik Uygulaması” dersine yönelik düşüncelerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Elde edilen veriler analiz edildiğinde; katılımcı öğretmen adaylarının genel olarak “Öğretmenlik Uygulaması” dersine yönelik düşüncelerinin olumlu yönde olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Araştırma bulgularına göre katılımcılar, pedagojik formasyon programı kapsamında yürütülen öğretmenlik uygulaması dersinin yararlı olduğunu ancak içerik ve süre açısından daha da geliştirilmesi gerektiği yönünde eğilim göstermişlerdir. Bu durum daha önceki çalışmalardan elde edilen bulgularla paralellik arz etmektedir (Senemoğlu, 1989; Topsakal ve Memduhoğlu, 2008; Çelebi, 2008; Beşoluk ve Horzum 2011; Görgen, Çokçalışkan ve Korkut, 2012).

2. soruya verilen cevapların analiz bulgularından katılımcıların “Öğretmenlik Uygulaması” dersinin gelecekte icra etmeyi düşündükleri öğretmenlik mesleği için faydalı olduğunu, ancak 3. soruya verilen cevapların analiz bulgularından hareketle dersin süresinin kısa olduğunu düşündükleri söylenebilir. Bu bulgu Aydın, Selçuk ve Yeşilyurt (2007)’ün çalışmalarında elde ettikleri bulgularla örtüşmektedir.

4.soruya verilen cevapların analiz bulgularına göre “Öğretmenlik Uygulaması” dersinde herhangi bir zorlukla karşılaşmadıklarını ifade eden katılımcıların çoğu daha önce profesyonel anlamda öğretmenlik deneyimi olmayan adaylar olup, sorun yaşayanların ise tecrübeli olmaları dikkat çekicidir. Benzer şekilde 5. soruda derslerin çoğuna katılmadığını ifade eden adayın (A5) ve 7. soruda “Öğretmenlik Uygulaması” dersinde not almadıklarını beyan eden üç adayın (A5, A7, A9) daha önce öğretmenlik tecrübelerinin olması manidardır. Bu durum tecrübeli öğretmen adaylarının derse yönelik motivasyonlarının yetersiz olduğunu düşündürmektedir.

8. soruya verilen cevaplar incelendiğinde Pedagojik Formasyon Eğitiminin öğretmenlik ruhunun kazandırılmasında etkili olduğunu düşünenlerin ağırlıkta olduğu görülmektedir. Buna karşılık katılımcıların 1. soruya verdikleri cevaplardan, büyük çoğunluğun pedagojik formasyon sertifika programına dahil olma amaçlarının, öğretmen olarak atanmak olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Buna göre öğretmen olabilmek için bir mecburiyet olarak gördükleri bu eğitimin, öğretmenlik mesleğinin öğrenilmesi için bir gereklilik olduğunu düşündükleri söylenebilir. Bunun yanında 9. soruya verdikleri cevaplardan adayların, katıldıkları bu programın faydalı olduğunu düşündükleri ancak bu eğitimde elde ettikleri tecrübelerin öğretmen olarak başladıklarında karşılaşacakları sorunları çözmede yeterli olamayacağı yönünde bir eğilimin hâkim olduğu da tespit edilmiştir. Bu eğilime gerekçe olarak verilen eğitimin katılımcılara deneyim yaşatma açısından yetersiz kalması sebep olarak gösterilebilir. Benzer şekilde Semerci ve Çerçi (2005), çalışmaları sonucunda öğretmen adaylarının bu programı onayladıkları, ancak pedagojik formasyon eğitiminin amaçlarını yerine getirebilmelerinden ve gelecekteki etkisinden şüphe duydukları ortaya çıkmıştır. Başka bir çalışmanın sonucunda ise, öğretmen adaylarının pedagojik formasyon programı kapsamındaki eğitimden yararlandıkları ve önemli bilgi ve beceriler kazandıkları yönündedir (Memduhoğlu ve Topsakal, 2008). Ayrıca daha önce yapılan çalışma bulguları da Pedagojik Formasyon ve Öğretmen Eğitimi programlarının sürelerinin yeterli bilgi ve donanımı verebilecek uzunlukta olması gerektiği sonucunu işaret etmektedir (Rosenberg ve Sindelar 2001; Bell, Cihak, ve Judge, 2010).

5. Öneriler

Bu araştırmada elde edilen bulgular ışığında;

1. Öğretmen adaylarının farklı özelliklere sahip (Meslek Liseleri, Anadolu ve Fen Liseleri gibi) okullarda deneyim kazanmalarının sağlanması,

2. Uygulama dersleri kayıt altına alınarak, çekilen videoların sınıfta paylaşılmasıyla benzer durumlar için diğer adayların kendilerini geliştirmelerine yardımcı olunması,
3. Adaylar, öğretmenler ve öğretim elemanlarının sürekli iletişim halinde olmaları için etkinlikler organize edilmesi,
4. Alandan gelen ve adaylara model olabilecek öğretmenlerin görevlendirilmesi,

önerilmektedir.

Kaynakça

- Akbaşlı, S. (2010). Öğretmen Yeterlilikleri Hakkında İlköğretim Denetçilerin Görüşleri. *Eurasian Journal of Educational Research*, 39, Bahar.(10 baskı). İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Alkan, C. ve Hacıoğlu F. (1995). Öğretmenlik Uygulamaları – Öğretim Teknolojisi. Ankara, Alkım Yayınevi.
- Akyüz, Y. (2005). Türk Eğitim Tarihi (M.Ö. 1000 - M.S. 2004), Ankara.
- Aydın, S., Selçuk, A. ve Yeşilyurt, M. (2007). Öğretmen adaylarının “Okul Deneyimi II” dersine ilişkin görüşleri (Yüzüncü Yıl Üniversitesi Örneği). *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 75-90.
- Azar, A. (2003). Öğretmenlik Uygulaması ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerine İlişkin Görüşlerinin Yansımaları. *Milli Eğitim Dergisi*, Ankara, sayı-159.
- Beşoluk, Ş., ve Horzum, M. B. (2011). Öğretmen Adaylarının Meslek Bilgisi, Alan Bilgisi Dersleri ve Öğretmen Olma İsteğine İlişkin Görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*.
- Büyüköztürk, Ş. (2014). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Pegem Akademi.
- Creswell, J. V. (1998). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five traditions*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Çepni, S.(2001), Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş, Erol Ofset, Trabzon.
- Çelebi, D M. (2008). Tezsiz Yüksek Lisans Öğrenimi Gören Öğretmen Adaylarının Program Hakkındaki Görüşleri ile Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişki, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (25) 2: 171-191.
- Dursun, Ö. Ö. ve Kuzu, A. (2008). Öğretmenlik Uygulaması Dersinde Yaşanan Sorunlara Yönelik Öğretmen Adayı ve Öğretim Elemanı Görüşleri. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25,159 -178.
- Groenewald, T. (2004). A phenomenological research design illustrated. *International Journal of Qualitative Methods*, 3 (1). Retrieved 4 May, 2009 from http://www.ualberta.ca/~iiqm/backissues/3_1/pdf/groenewald.pdf.
- Gök, F. ve Okçabol, R. (1998). Öğretmen Profili Araştırma Raporu. Eğitim SEN Yayınları.
- Görgen, İ., Çokçalışkan, H. & Korkut. Ü. (2012). Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adayları, uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim üyeleri açısından işlevselliği. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 28, 56-72.
- Gülkılık, H. (2009). Fakülte – okul işbirliği kapsamında düzenlenen Öğretmenlik Uygulaması I, II ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin işleyişinin değerlendirilmesi: Matematik Öğretmenleri. *Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi*, 1-3 Mayıs 2009.
- Ertürk, S. (1997). Eğitimde program geliştirme. Ankara: Meteksan.
- Harmandar, M. ve ark. (2000). Kazım Karabekir Eğitim Fakültesinde “Öğretmenlik Uygulaması” Uygulaması ve Sonuçlarının Değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, Ankara, sayı-148.
- Hammond, L.D. (2006). Constructing 21st century teacher education. *Journal of Teacher Education*, 57 (3), 300-314.
- Hones, D. F. (2000). Building Bridges Among University, School, and Community. In K. E. Johnson, (Ed.). *Teacher Education*. (11-27). Alexandria, VA: TESOL.
- Karasar, N. (2011). Bilimsel araştırma yöntemi. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kartal, T. ve Afacan, Ö. (2012). Pedagojik Formasyon Eğitimi Alan Öğretmen Adaylarının Mesleğe İlişkin Tutumlarının İncelenmesi, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 24.
- Kiraz, E. (2002). Öğretmen adaylarının hizmet öncesi mesleki gelişiminde uygulama öğretmenlerinin işlevi. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 1 (2).
- Kvale, S. (1996). *Interviews: An introduction to qualitative research interviewing*. Thousand Oaks, CA: Juta.
- MEB, (2014a). Pedagojik Formasyon Eğitimi Sertifika Programına İlişkin Usul ve Esaslar (<http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2014/YPedagoji/YoKUSULveESASLAR28052014.pdf>)

- MEB, (2014b). Öğretmen Adaylarının Milli Eğitimi Bakanlığına Bağlı Eğitim-Öğretim Kurumları Yapacakları Öğretmenlik Uygulama İlişkin Yönerge (<http://mevzuat.meb.gov.tr/html/102.html>)
- Memduhoğlu, H.B. ve Topsakal, C. (2008). Öğrenci ve Öğretim Elemanlarının Görüşlerine Göre Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Programlarının Niteliği ve Programlarda Yaşanan Sorunlar, *Ege Eğitim Dergisi* (9) 1: 95-129.
- Özben, Ş. (2005). Tezsiz Yüksek Lisans Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi, *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 17.
- Özkan, H.H., Albayrak, M. ve Berber, K., (2005). Öğretmen adaylarının ilköğretim okullarında yaptıkları öğretmenlik uygulamasının yetiştirmelerindeki rolü. *Milli Eğitim Dergisi*, 33(168).
- Can, Ş. (2010). Tezsiz Yüksek Lisans Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları, *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE)* Sayı 24.
- Rosenberg, M. S., & Sindelar, P. T. (2001). *The Proliferation of Alternative Routes to Certification in Special Education: A Critical Review of the Literature*. Arlington, VA: The National Clearinghouse for Professions in Special Education, The Council for Exceptional Children.
- Sarıtaş, M.(2007). Okul deneyimi i uygulamasının aday öğretmenlere sağladığı yararlar konusundaki görüşlerin değerlendirilmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20 (1), 121-143.
- Semerçi, N. & Çerçi, A. (2002). Öğretmen Yetiştirmede Tezsiz Yüksek Lisans Programı ve Gelecekte Beklentiler. XI. EB Kongresi, 23-26 Ekim, Yakın Doğu Üniversitesi.
- Senemoğlu, N. (1989). Ortaöğretim Kurumlarına Öğretmen Yetiştirmede Fen-Edebiyat ve Eğitim Fakültelerinin Etkililiği, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 4, s.:109- 126.
- Şişman, M. (2007). *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Topsakal, C.; Memduhoğlu, H.B. (2008); "Öğrenci ve Öğretim Elemanlarının Görüşlerine Göre Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Programlarının Niteliği ve Programlarda Yaşanan Sorunlar", *Ege Eğitim Dergisi*, İzmir, Cilt 9-1, ss: 95-129.
- Türnüklü, A. (2000). "Eğitim bilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilecek nitel bir araştırma tekniği: Görüşme", *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 6 (24): 543-559.
- Wong J. L. N., & Tsui A. B. M. (2007). How do teachers view the effects of school-based in-service learning activities? A case study in China. *Journal of Education for Teaching*, 33 (4), 457-470.
- Yeşildere, S. & Türnüklü, E.B. (2007). "Öğrencilerin matematiksel düşünme ve akıl yürütme süreçlerinin incelenmesi", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 40(1), 181-213.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yiğit, N. ve Alev N. (2007). Okul deneyimi dersinde özel danışmanlık hizmetlerinin mesleki gelişme katkısının incelenmesi. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 1 (1), 85-101.
- Yükseköğretim Kurulu [YÖK]. (2010). 28 Ocak 2010 tarih ve 03317 Sayılı yazı.
- YÖK-DÜNYA BANKASI Milli Eğitimi Geliştirme Projesi (1998) Fakülte- Okul İşbirliği, Ankara.